

Barnehagemiljø - Plan for et trygt og godt barnehagemiljø

Dokumentadministrator: Rune Andre Nygjerdet
Godkjent av: Randi H.Ellingsen Hauge

Gyldig fra: 11.06.2021
Revisjonsfrist: 11.06.2023

Revisjon: 1.3
ID: 7442

Plan for et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn i Gjøvik kommune

1. Innledning

Alle barn i Gjøvik kommune har rett til et trygt og godt barnehagemiljø som fremmer helsen, trivselen, leken og læringen til barna. Barna skal oppleve tilhørighet og inkludering.

Planen beskriver de tiltak som er felles for alle barnehagene i Gjøvik, samt tiltak som legges vekt på i arbeidet for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø for alle barn i den enkelte barnehage.

2. Planen bygger på

1. Barnehageloven §1 Formål og §3 Barnets rett til medvirkning og hensynet til barnets beste

2. Barnehageloven Kapittel VIII

Fra Barnehageloven §41. «Nulltoleranse og forebyggende arbeid:

Barnehagen skal ikke godta krenkelser som f.eks. utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering».

[Barnehageloven kapittel VIII](#)

3. Rammeplanen

Livsmestring og helse. Barnehagen skal bidra til trivsel. Livsglede, mestring og følelse av egenverd og forbygge krenkelser og mobbing.

4. Grunnloven § 104

«Barn har krav på respekt for sitt menneskeverd. De har rett til å bli hørt i spørsmål som gjelder dem selv, og deres mening skal tillegges vekt i samsvar med alder og utvikling. Ved avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Barn har rett til vern om sin personlig integritet. Det påligger statens myndigheter å legge forholdene til rette for barnets utvikling, herunder sikre at barnet får den nødvendige økonomiske, sosiale og helsemessige trygghet, fortrinnsvis i egen familie.»

5. FN s barnekonvensjon, artikkel 3 og 12

«Handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal først og fremst ta hensyn til barns beste.»

«Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets meninger skal tillegges vekt.»

6. Relasjonsmodellen i Gjøvik kommune

 [Relasjonsmodellen Prosesskart](#)

«Relasjonsmodellen skal hjelpe de profesjonelle til å utvikle egen relasjonskompetanse i refleksjon sammen med kollegaer/leder.»

7. Kvalitet gjennom tverrfaglig samarbeid, strategisk plan for sektor Oppvekst i Gjøvik kommune 2018-2024

«Vi tilstreber at alle tjenestene skal oppleve det som naturlig, selvfølgelig og legitimt å samarbeide på tvers og slik finne gode faglige løsninger til barns og familiers beste.»

8. Pedagogisk plattform for kommunale barnehager i Gjøvik

Personalet skal legge til rette for et læringsmiljø hvor alle barn opplever vennskap og gode relasjoner. Grunnlaget for trivsel. Læring og sosial kompetanse skjer ved å delta i lek og samhandling med andre. Hvert barn har rett til å erfare at deres stemme blir tatt på alvor og har virkning i fellesskapet.

3. Definisjoner

Krenkende atferd. Hva som er en krenkelse skal tolkes vidt, men ikke slik at alle kritiske utsagn eller uenigheter er krenkelser.

Krenkende atferd er en fellesbetegnelse på alle former for atferd som bevisst eller ubevisst rammer andre mennesker fysisk eller psykisk. Krenkende atferd kan skje som enkelthandling eller gjentakende. Det er det enkelte barns subjektive opplevelse av å bli krenket som er utgangspunktet for barnehagens håndtering av barnehageloven Kap. VIII Psykososialt barnehagemiljø

Mobbing er handlinger av barn og/eller voksne som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og mulighet til medvirkning (Ingrid Lund, 2015).

Utestenging betyr å bli holdt utenfor en gruppe der en har naturlig tilhørighet.

Negative fysiske handlinger kan innebære at det er ubalanse i maktforholdet slik at det er vanskelig å forsvare seg.

Det kan være vanskelig å skille mellom erting og mobbing, men erting som foregår over tid kan utvikle seg til mobbing. Det dreier seg derfor ikke om enkeltstående handlinger som kan være en del av barnet utprøving på veien til å finne seg selv som menneske, eller om barn som en gang i blant ikke blir med i lek. Det handler om negative mønstre som får utvikle seg over tid og at det er ubalanse i styrkeforholdet.

Kilde: Utdanningsdirektoratet/regelverk/ Forskningsrapporten «Hele barnet, hele løpet; Mobbing i barnehagen», Ingrid Lund og Anne Helgeland 2017

3.1. Kommunens bakgrunnsforståelse for mobbing

- I vår forståelse har mobbing utspring i mangel på trygghet og uløste konflikter.
- Vår definisjon på en konflikt handler ofte om utestengelse fra leken og fellesskapet, eller verbale utsagn. Dersom ansatte ikke følger med og observerer, griper inn, kan vi stå overfor et mobbeprobem.
- Mobbing er et ledelsesproblem – hver enkelt voksen må ta tak og gå inn i konflikter og skape et trygt og godt barnehagemiljø.
- Dialog er hovedtiltaket vårt. Gjennom dialogen hjelper vi barn og foreldre til å sette ord på det som skjer/følelser, skaffe oss informasjon og komme fram til tiltak.

3.2. Forebyggende og holdningsskapende arbeid

Mobbing har dårlige vekstforhold i en barnehage der voksne stadig våger å stille kritiske og åpne spørsmål til seg selv, samtidig som de styrker alt det relasjonelle arbeidet som fremmer god lek, humør og trygghet (Ingrid Lund i Mobbing i barnehagen, s. 127)

Fra Barnehageloven §41 Nulltoleranse og systematisk arbeid:

Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.

Fokus på voksenrollen og den voksnes evne til å bygge et trygt og godt barnehagemiljø er sentralt i det forebyggende arbeidet.

Forebygging og håndtering av mobbing kjennetegnes ved følgende fem hovedområder:

1. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar og omsorg for sine egne personlige grenser og behov.
2. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å forstå og forvalte forpliktelsene i Barnehageloven kapittel VIII på en likeverdig måte.
3. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å ta ansvar for at barnas personlige grenser og behov blir respektert.
4. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med foreldrene.
5. Ledelsens og ansattes evne og vilje til å samarbeide med hjelpetjenestene når det oppstår problemer.

I våre barnehager er det Gjøvik kommune sin relasjonsmodell som ligger til grunn.

[Relasjonsmodellen Prosesskart](#)

Dette gjennomføres på alle barnehager hvert år:

- Krenkende atferd drøftes med de ansatte ved starten på nytt barnehageår
- Gjennomgang av Relasjonsmodellen og verdigrunnlaget i personalet ved starten på nytt barnehageår
- Det systematiske arbeidet for et trygt og godt barnehagemiljø drøftes jevnlig i kollegiet
- Informasjon om barns rett til et godt psykososialt barnehagemiljø gjøres kjent for foreldre og tas opp på foreldremøter hvert år

I tillegg er følgende punkter felles for alle barnehagene:

- Tydelig og involvert voksenledelse i barnegruppene
- Fokus på likeverdig dialog og relasjonsbygging mellom voksen-barn og barn-barn som er preget av respekt
- Et nært og likeverdig samarbeid med foresatte som er preget av respekt jfr Relasjonsmodellen
- Tverrfaglig samarbeid med kommunens andre hjelpetjenester
- God kjennskap til Aktivitetsplikten
- Gjennomføring og oppfølging av undersøkelser vedr. barna psykososiale barnehagemiljø f.eks. barnesamtaler, relasjonskartlegging og ståstedsanalyse. Funn i undersøkelsene drøftes og nødvendige tiltak iverksettes.
- Lokale tiltak som fremmer sosiale ferdigheter, trygghet, inkludering og samhold i alle barnehager

”For å forstå mobbesituasjoner og møte disse på en god måte, må den voksne først anerkjenne barnets indre virkelighet og selvforståelse.” (Lund, 2015, s. 21.)

4. Aktivitetsplikten

4.1. Avdekking og håndtering av krenkende atferd

Fra Barnehageloven § 42 Aktivitetsplikt for å sikre at barna har et trygt og godt barnehagemiljø:

«Alle som arbeider i barnehagen, skal følge med på hvordan barna i barnehagen har det.

Alle som arbeider i barnehagen, skal melde fra til barnehagens styrer dersom de får mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø. Styrer skal melde fra til barnehageeier i alvorlige tilfeller.

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

Når et barn eller foreldrene sier at barnet ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen undersøke saken og så langt det finnes egnede tiltak, sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø. Det samme gjelder når en undersøkelse viser at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Tiltakene skal velges på grunnlag av en konkret og faglig vurdering

Barnehagen skal lage en skriftlig plan når det skal gjøres tiltak i en sak (aktivitetsplan)»

4.2. Tydeliggjøring av Aktivitetsplikten i barnehagene:

1. Den ansattes plikt til **å følge med** gjennom observasjoner, foreldrehenvendelser og mistanke om at barn ikke opplever et trygt og godt barnehagemiljø
2. Den ansattes plikt til **å gripe inn** umiddelbart og stoppe krenkelser.
3. Den ansattes plikt til **å varsle** barnehageledelsen ved mistanke om krenkelser.
4. Den ansattes plikt til **å undersøke** gjennom samtaler og dialog med barn, observasjoner, dialog med foreldre.
5. Styrers plikt til **å varsle** barnehageeier ved alvorlige hendelser/krenkelser.

Barnehagens plikt til **å sette inn tiltak**. Tiltak som logg, styrket tilsyn, dialog med alle involvertes foreldre, mm. Tiltak settes inn, følges opp og evalueres kontinuerlig. Dette skal dokumenteres skriftlig gjennom en aktivitetsplan.

Dette gjør barnehagen for å oppfylle aktivitetsplikten etter første til femte ledd:

1. Følge med og fange opp	Egen rutine for tilsyn, mange voksne ute, observasjoner, info fra barn, foresatte, andre voksne...
2. Gripe direkte inn	Hvordan det er grepet inn i den spesielle saken...
3. Varsle	Dialog med styrer, skjema fylles ut i EQS av den ansatte Styrer varsler i EQS i alvorlige saker
4. Undersøke	Observasjoner, dialog, sosiogram, ...
5. Sette inn tiltak og evaluere	Tiltak varierer fra sak til sak. Samtaler er et viktig tiltak, observasjon, ev. koble inn samarbeidspartnere som helsesykepleier, Ung i Gjøvik/TFT, PPT og Barnevern...

Relaterte vedlegg:

 [Mal for trygt og godt barnehagemiljø](#)